

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
INNOVATSION
RIVOJLANISH VAZIRLIGI

BOSHLANG'ICH TA'LIMGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI TATBIQ ETISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA RIVOJLANISH OMILLARI

XALQARO ILMIIY-AMALIY ANJUMANI

MATERIALLARI

tanchani, devorga suyanib o'tirgan odam qorasini ilg'adi. Uchrashuv nima uchun qorong'ida bo'layotganiga tushunmadi. — Qamoqdan qaytgan ukadan xabar olish akadan lozim, deb o'ylabman, — dedi Elchin gina ohangida. [21;20]

g) haqiqatni yashishirish, o'zini sotib qo'ymaslik:

Zohid qalin daftar ochib, taomilga ko'ra Namozovni so'roq qila boshladi. Ism-sharifini, tug'ilgan yili, kunini so'radi. Namozov savollarga qisqa, sovuq ohangda javob berar edi. — Qoradorini sizga kim yetkazib berar edi? — deb so'radi Zohid asosiy maqsadga ko'chib. — Tanimayman, — dedi Namozov gap ohangini o'zgartirmay. U qamoqqa kimning istagi bilan kelib qolganini anglagan, puxta o'ylangan tuzoqqa tushganini fahmlagan edi. Tuzoqdan qanday qutulishni bilmas edi. Tergovchi ham balki ularning odamidir, degan o'y uni nochor ahvolga solib qo'ygan, na ochiq gaplashishni, na o'zini go'llikka solishni bilardi. Qisqa muddat ichida tanlanishi mumkin bo'lgan yagona yo'l — «bilmayman» deb turish. Zohid uning tutgan yo'lini ko'ra bildi. [21;33]

Yuqoridagi misollardan ko'rinib turibdiki, ohang qahramonning nutqini aniqlashtiruvchi asosiy vositalar qatorida turadi. Ba'zan jumla ohangi berilmasa, nutq maqsadi aniqlashmaydi, hatto teskari ma'noda tushunilishi mumkin. E'tibor bering:

Sharif darvoza eshigidan tashqariga chiqib ikki-uch qadam yurgach, to'xtab, o'girildi. Tepasi sim to'siqli devor balandligini chamalaganday uzoq tikildi. Shu payt ènida sutrang «Jiguli» to'xtab, xayolini buzdi. O'zini chetga olishiga ulgurmay mashina eshigi ochildi. — O'tiring, okaxon, — dedi jingalak sochli yigit, mehribonlik bilan.

— Rahmat, uka, ovora bo'lmang, — dedi Sharif. U «yigit biror tanishimning yo ukasi yoki o'g'li bo'lsa kerak, tasodifan ko'rib qoldi», deb o'yladi. Qamoqdan chiqa solib tanishga uchraganidan hatto xijolat bo'ldi. Odamlar aybi bormi yo yo'qmi deb mulohaza qilib o'tirishmaydi. «Qamoqda o'tirib chiqqan», deb, ola qarashadi.

— O'tiring, — dedi Jamshid. Bu safar uning ovozida mehribonlik emas, qat'iylik, amr ohangi zohir edi. Garangsib turgan Sharif buni sezmedi. Jamshidning atayin kutib turgani ham uning xayoliga kelmas edi. — Men eski shaharga boraman, — dedi Sharif. — O'tiring, o'sha yoqqa ketyapman. [21;66]

Shunday qilib, muloqot jarayonida yuzaga kelayotgan nutq o'sha vaziyatdagi ohangning rang-barangligi bilan xarakterlanadi. Ohang yordamida kommunikantning turli xususiyatlari bilan bir qatorda millatiga tegishli bo'lgan o'ziga xoslik; gender xususiyatlar; kasb-koriga xos bo'lgan alohidaliklar; yashash tarziga aloqador tomonlar, tom ma'noda, sanoqsiz ma'nolar ham namoyon bo'ladi. Nutq ohangi tovlanishlarini to'g'ri tushuna olish va lingvistik hamda pragmalingvistik vositalarni to'g'ri talaffuz qila olish nutq maqsadini to'g'ri anglab yetishga olib keladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abduazizov A. Tilshunoslikka kirish. — T.: Sharq, 2010. —178 b. — 22-b.
2. Abdulla Qahhor. O'tmishdan ertaklar. — T.: Yangi asr avlodi, 2019.— 397 b.
3. Артунова. Н.Д. Предложение и его смысл. — М.: Либроком, 2013.
4. Бурак М.А. Реализация интонации в дискурсе. — Курск, 2010. —14-с.
5. Gasanova T.N. Краткая история развития и формирования интонологии // Молодой ученый. — 2012. —№9. — С. 182-185.

Аннотация: Ушбу мақолада олий ўқув юртлири талабаларининг маънавий-ахлоқий компетентлигини ривожлантириш методикалари, рақобатбардош кадрлар тайёрлаш механизмлари, бўлажак ўқитувчиларнинг ахлоқий сифатларини ривожлантиришининг амалий педагогик тизими ҳақида фикр юритилган.

Аннотация: в данной статье рассматриваются методики развития духовно-нравственной компетентности студентов высших учебных заведений, механизмы подготовки конкурентоспособных кадров, рассматривается практическая педагогическая система развития нравственных качеств будущих педагогов.

Abstract: this article discusses the methods of developing the spiritual and moral competence of students of higher educational institutions, the mechanisms of training competitive personnel, and the practical pedagogical system of developing the moral qualities of future teachers.

Калит сўзлар: компетенция, методика, механизм, баркамол шахс, маънавий-ахлоқий компетенция.

Ключевые слова: компетентность, методология, компетентность, личность, морально-нравственная компетентность.

Keywords: competence, methodology, competence, personality, moral-moral competence.

Жаҳон таълим тизимида талабаларнинг маънавий-ахлоқий компетентлигини ривожлантириш методикалари, рақобатбардош кадрлар тайёрлаш механизмлари, бўлажак ўқитувчиларнинг ахлоқий сифатларини ривожлантиришининг амалий педагогик тизими, ўқитиш моделлари технологик тараққиёт ғоялари билан уйғунлаштирилган интерфаол дастурлар таълим жараёнига татбиқ этилган. Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг “XXI асрнинг Олий таълими” Бутунжаҳон декларацияси, ЮНЕСКОнинг “Олий таълимни ислоҳ қилиш ва ривожлантириш” дастурий ҳужжатларида дунё миқёсида олий таълим муассасаларида таълим сифатини оширишга, модулли таълимни ташкил этишга, ўқитишнинг замонавий усуллари жорий этиш орқали талабаларни маънавий-ахлоқий тарбиялаш методикасини янада такомиллаштиришга алоҳида эътибор берилган.

Бугунги кунда давлатимизнинг асосий мақсадларидан бири келажак пойдевори бўлган ёшларни маънавий, маданий, ахлоқий, сиёсий, ҳуқуқий, иқтисодий, ижтимоий етук мустақил фикрловчи баркамол авлод қилиб вояга етказишдир.

Республикамиз таълим муассасаларида баркамол шахсни камол топтиришга доир меъёрий ҳужжатлар ишлаб чиқиш, илғор педагогик ва ахборот-коммуникацион технологияларни таълим жараёнига кенг жорий қилиш, моддий-техник базасини янгилашга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегиясида “мустақил фикрлайдиган, қатъий ҳаётий нуқтаи назарга эга, Ватанга содиқ ёшларни тарбиялаш, демократик ислохотларни чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш жараёнида уларнинг ижтимоий фаоллигини ошириш” бўйича устувор вазифалар белгиланган. Бу эса шахс интеллектуал сифатларини шакллантириш, унинг ишлаб чиқариш, жамият ижтимоий, сиёсий, маданий, маърифий ҳаётида фаол ва муваффақиятли иштирокини таъминлашда муҳим аҳамият касб этади. Ўзбекистон

Республикаси Президентининг “Узлуксиз маънавий тарбия концепциясини тасдиқлаш ва уни амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2019 йил 3

майдаги ПҚ-4307-сон қарори ижросини таъминлаш, шунингдек, ёшларни мустақил ҳаётга дунёқараши кенг, фаол фуқаролар этиб тарбиялаш мақсадида Вазирлар Маҳкамасининг қарори қабул қилинди. Концепциянинг мақсади — ёш авлодда мустақил ва бахтли ҳаёт учун зарур ижтимоий малака ҳамда фазилатларни ёшига мос, босқичма-босқич шакллантиришдан иборатдир.

Ёшлар онги ва қалбида маънавий-ахлоқий тушунчалар чуқур ўрин олиши учун халқнинг миллий тарбия усуллари, буюк алломаларнинг жаҳон илм-фанига қўшган ҳиссалари, бой илмий меросига мурожаат қилиш ўз самарасини беради. Зеро, тарбия тушунчаси ўзида “тарбияланувчининг онги (ижтимоий характердаги амалий фаолиятга руҳлантирувчи ҳиссий ва ақлий соҳаларига) ҳамда феъл-атворга шахсни ривожлантиришга зарур шарт-шароитларни таъминловчи муайян йўл-йўриқ, тушунча, тамойил, қадриятли йўналишни шакллантириш мақсадида таъсир кўрсатиш” мазмунини мужассам этади.

Инсоннинг маънавий-ахлоқий тарбиясида таълим-тарбия жараёнида ўқитиладиган фанлар, оммавий ахборот воситалари, тарғибот-ташвиқот ишлари ҳам аҳамиятлидир. Олий ўқув юртларида бўлажак ўқитувчиларни миллий ва умуминсоний қадриятлар, инсонпарварлик, ватанпарварлик, меҳнатсеварлик, юксак эътиқод руҳида тарбиялашнинг муҳим омили сифатида тарбиявий ишлар методикаси фани фалсафа, психология, умумий педагогика, физиология, тарих, тил ва адабиёт каби фанлар билан боғлаб ўрганилади.

Маънавий-ахлоқий тарбия воситасида бўлажак ўқитувчиларни ижтимоий жамиятнинг фаол иштирокчиларига айлантиришнинг “одамзодга хос энг юксак маънавий ва жисмоний баркамолликни мужассам этган”, “янгиланаётган жамиятимизда соғлом авлодни тарбиялаш”, “эркин фуқаро маънавиятини шакллантириш”, “маънавий-маърифий ишларни юксак даражага қўтариш орқали баркамол инсонларни вояга етказишга” қодир шахсларни таркиб топтириш тамойиллари тарбия методикасининг туб моҳиятини ташкил этади.

Ёш авлодни ҳар томонлама етук ва баркамол этиб тарбиялашга оид давлат сиёсатини амалга оширишни маънавий-ахлоқий тарбиясиз тасаввур этиб бўлмайди. Зеро, узлуксиз таълим тизимининг барча бўғинларида, хусусан, олий таълим муассасаларида талабаларнинг онги, тафаккури ва дунёқарашини жамиятнинг мақсад ва вазифаларини амалга оширувчи кучга айлантиришда маънавий-ахлоқий тарбия алоҳида ўрин тутади.

“Мамлакатимизда, – деган эди юртбошимиз Ш.М.Мирзиёев, – амалга оширилаётган барча ислоҳот ва ўзгаришлар, кенг қўламли дастурлар ягона ва улуғ бир мақсадга қаратилган. У ҳам бўлса, ...фарзандларимизни ҳар томонлама етук ва баркамол этиб тарбиялашдан иборат” [1; 412-б.].

Маънавий-ахлоқий тарбия ва ёшларга оид давлат сиёсати замиридаги ёш авлодни тарбиялаш мақсади том маънодаги эзгулик ғоясидир. Ёшларнинг билим олиши, касб-ҳунар эгаллаши учун яратилаётган шарт-шароитлар давлатимизнинг таълим-тарбия тизими марказида турувчи маънавий-ахлоқий тарбия, аввало, шахс маънавиятини ривожлантириш масаласи билан чамбарчас боғлиқ бўлиб, юксак ахлоқий фазилатлар, маънавий етуклик ва маънавий қиёфани таркиб топтиришга хизмат қилади.

Маънавият – инсон интеллекти ва руҳий оламининг уйғунлиги каби мураккаб ижтимоий ҳодисадир. Маънавиятнинг моҳияти, амалий аҳамияти, айниқса, жамият ҳаётида туб ислохотлар олиб борилаётган даврларда яққол кўзга ташланади. Давлатнинг куч-қудратини маънавий баркамол бўлган кишиларгина белгилайди. Халқ ва юрт манфаати ҳар бир ишда, хатти-ҳаракатларда, ўзаро муносабатларда, жамоа турмуш тарзи ва тартиб-қоидаларини ҳурмат қилиб, унга амал қилишни тақозо этади. Шу нуқтаи назардан ёндашганда, маънавият ахлоқ тушунчаси билан чамбарчас боғлиқлиги намоён бўлади.

Ахлоқ – ижтимоий онг шаклларида бири. Кишиларнинг тарихан таркиб топган хулқ-атвори, юриш-туриши, ижтимоий ва шахсий ҳаётдаги ўзаро, шунингдек, жамиятдаги муносабатларни тартибга солиб турувчи барқарор, муайян норма ва қоидалар йиғиндиси. Маълумки, кундалик ахлоқ нормаларини мустаҳкамламасдан, меҳнат интизомига қатъий риоя қилмасдан, кишиларнинг ташкилотчилиги ва масъулиятини юқори поғонага кўтармасдан туриб, ижтимоий турмуш тарзини яхшилашга эришиб бўлмайди. Шундай вазиятни вужудга келтириш ахлоқий тарбиянинг вазифаларидан биридир.

Хулқ ва хулқ-атвор тушунчалари инсон феъл-атвори билан боғлиқ ахлоқий ҳодиса бўлиб, киши феълининг ахлоқийлик доирасидаги кўринишидир. Инсоннинг ахлоқийлик доирасидаги хатти-ҳаракатлари хулқдан ташқари одоб ва ахлоқни ўз ичига олади. Одоб инсон ҳақида ёқимли таассурот уйғотадиган, лекин оила, жамоа, жамият ва инсоният ҳаётида ўзгариш ясайдиган даражада аҳамият касб этмайдиган хатти-ҳаракатлардан иборат бўлса, ахлоқ муайян жамият, замон ва инсоният тарихи учун таъсир эта оладиган турли хатти-ҳаракатлар мажмуи, инсоний камолот даражасини белгиловчи маънавий ҳодиса.

Одоб-ахлоқ қоидаларини билиш билан бирга, уни амалда қўллаш ўртасида ўзаро боғлиқлик бўлиши зарур. Кишиларнинг амалий фаолияти ва хулқ-атвори унинг маънавий-ахлоқий эътиқодига мос келиши керак. Агарда улар ўртасида фарқ кузатилса, тарбия жараёни тўлиқ амалга оширилмаганлиги маълум бўлади. Фикримизча, ахлоқ кишининг ички олами, эътиқоди, фазилатлари сифатида мавжуд бўлса, одоб шахснинг кўзга ташланадиган мулозамати, хулқ-атвори, муомала муносабати тарзидир.

Бизнингча, маънавий-ахлоқий тарбия – талабаларга жамиятдаги маънавий-ахлоқий меъёрлар мазмунини тушунтириш, ушбу меъёрнинг ижтимоий ҳаётдаги аҳамиятини англатиш, уларда халқнинг миллий-маданий қадриятларига асосланган ҳолда юксак инсоний фазилатларни таркиб топтириш, ижобий муносабатларга кириша олиш кўникмаларини ривожлантириш ҳамда шахс сифатида ўзини-ўзи ривожлантириш компетенцияларини таркиб топтириш жараёнидир.

Бугунги ахборот оқими орқали ёшлар маънавияти учун кураш кетаётган бир вақтда ёшларни маънавий меросимиз билан яқиндан таништириш маънавий-ахлоқий тарбияда ҳам ижобий самара беради.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Ш.Мирзиёев. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга курашимиз. - Т.: Ўзбекистон, 2017

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида»ги ПФ-4947-сон Фармони. www.lex.uz.

3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 3 майдаги “Узлуксиз маънавий тарбия концепциясини тасдиқлаш ва уни амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-4307-сон Қарори. www.Lex.uz

4. O‘zbekiston Respublikasining «Ta’lim to‘g‘risida»gi Qonuni. -T.: O‘zbekiston, 2020 й.

5. Олимов Ш.Ш. Маънавий-ахлоқий тарбия асослари. (Монография). –Т.: «Fan va texnologiya», 2015.

ГУРУХ РАХБАРИНИНГ ТАРБИЯВИЙ ИШЛАРНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ УСУЛЛАРИ.

*С.Р.Исмаатов, БухДУ ўқитувчиси
Ш.Ш.Шукруллаева, БухДУ 3-босқич талабаси*

Аннотация. Ушбу мақолада савод ўргатиш дарслари бошланғич синфларда ўтиладиган барча предмет дастурларининг бўлимлари билан бевосита боғлиқ машғулотларнинг янгилигини таъминлашга қаратилган инновацион технологиялар асосида дарс ўтиш жараёнини ташкил этади.

Аннотация. В данной статье уроки обучения грамоте организуют процесс проведения урока на основе инновационных технологий, направленных на обеспечение новизны обучения, непосредственно связанной с разделами всех предметных программ, проводимых в начальных классах.

Annotatsion. In this article, the lessons of teaching literacy constitute the process of passing lessons on the basis of innovative technologies aimed at ensuring the freshness of the lessons directly related to the Departments of all subject programs passed in the primary classes.

Калим сўзлар: таълим-тарбия, хужжат, гуруҳ, касб-хунар.

Ключевые слова: Образование, документ, группа, профессиональная подготовка.

Key words: Education, document, group, vocational training.

Мамлакатимизда кейинги йилларда қабул қилинган таълим ва тарбия тўғрисидаги қатор меъёрий ҳужжатлар, жумладан Ўзбекистон Республикасининг "Таълим тўғрисида"ги қонуни, "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури" бозор иқтисодиёти шароитларида муваффақиятли ишлай оладиган, мустақил фикрловчи кадрларни тайёрлашда оила, маҳалла ва ўқув билим юрти нуфузини янада юқори поғонага кутаришни тақозо этади.

Зеро, таълим-тарбияни такомиллаштиришда ҳам давлат бош ислоҳотчидир, Президентимиз таъкидлаганидек, биринчидан, ёш авлодга ўзлигимизни, муқаддас анъаналаримизни англаш туйғуларини, халқимизнинг кўп асрлар давомида шаклланган эзгу орзуларини, жамиятимиз олдида бугун қўйилган олий мақсад ва вазифаларни сингдириш;

иккинчидан, жамиятимизда бугун мавжуд бўлган ҳурфикрликдан қатъий назар ёшларни жипслаштирадиган, халқимиз ва давлатимиз дахлсизлигини асрайдиган, эл-юртимизни энг юксак мақсадлар сари чорлайдиган ягона ғоя — миллий мафкурага садоқат руҳида тарбиялаш;

учинчидан, ёшларни байналмилал жаҳон ҳамжамиятида, халқаро майдонда Ўзбекистонга муносиб ҳурмат туғдириш учун интилиш руҳида тарбиялаш;

тўртинчидан, ёш авлодни ватанпарварлик, эл-юртга садоқат, юксак одамийлик ва инсоний фазилатлар руҳида тарбиялаш;

<i>Xalilova F. M., Jalilova N.</i> Boshlang'ich sinf tabiatshunoslik darslarida individual va to'garak ishlarini tashkil etish metodikasi	281
<i>Yusufzoda Sh. Y., Ortiqova S. Sh.</i> Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematik tafakkur va matematik qobiliyatlarni rivojlantirish metodikasi	285
<i>Adizova N. B., Farmonova S.</i> Sinfdan tashqari o'qish darslarida o'quvchilarning mustaqil o'qish ko'nikmalarini shakllantirish usullari	287
<i>Юлдашева М. М.</i> Развитие толерантности на основе национальных традиций	290
<i>Nurova Y. U.</i> O'zbek xalq paremalaridagi etnonimlar omonimiyasi	295
<i>Axmadova D. A.</i> Tibbiy metaforalarning o'ziga xos xususiyatlari	300
<i>Qodirova S. A., Askarova D.</i> Boshlang'ich sinflarda "Zarbulmasal" mavzusini o'tishda ta'lim texnologiyasi	304
<i>Ҳакимова М.Х., Фуёсова Д.</i> Мактабгача ёшдаги болаларнинг математик ривожланиш муаммосини лойиҳалаш	306
<i>Qodirova S. A., Askarova D.</i> Voqeband adabiy parchalar	308
<i>Адизова Н. Б.</i> Бухоро туман микротопонимиясида ойконимларнинг ўрни	312
<i>Ёдгоров Қ.М.</i> 5-7 синф ўқувчиларида инсонпарварлик ҳис-туйғуларини шакллантириш жараёнининг мазмуни	315
<i>Курбанова Г.Н., Юлдашова Ш.Т.</i> Развития методов преподавания в медицинских вузах	319
<i>Сатторов Мироншоҳ.</i> Уголовная ответственность за клевету	323
<i>Qo'shshayeva A. A., Faxriddinova M. Q.</i> Bola psixologiyasi va uning nutqidagi nuqsonlar	327
<i>Dilsora Ergashova.</i> Fonetik mashqlardan foydalanishning samaradorligi	330
<i>Hojiyeva N. H.</i> O'zbek tilida meva etimologiyasiga oid lug'atlar	333
<i>Temirova M. Z.</i> Atom tuzilishining hozirgi zamon atomistik talqini	337
<i>Adizova M. I.</i> 3--sinf o'qish darsligidan 1 soatlik noan'anaviy ochiq dars ishlanmasi	340
<i>Садуллоева М. Г.</i> Уникальный идиолект гулхани-басенника	347
<i>Ro'ziev D. Yu.</i> Boshlang'ich sinflarda musiqa ta'limi mazmunini integrastiyalashning ba'zi masalalari	349
<i>Usmonova G.</i> Boshlang'ich sinflarda geometrik materialni o'rgatishning umumiy masalalari	351
<i>Cho'liyeva S. I.</i> 1-sinf matematika darsligidan 1 soatlik noan'anaviy ochiq dars ishlanmasi	353
<i>Очилова М.О., Шамсуллаева Р.</i> Бошланғич синф математика дарсларида ижодий фикрлашни шакллантириш	355
<i>Idiyev A., Hayitov J.</i> O'quvchilarda figura yuzi tushunchasini shakllantirishga doir usuliy tavsiyalar	358
<i>Пўлотова Ю., Ўктамова С.</i> Бошланғич таълимда ўқувчиларнинг ижодий фаолиятини ташкил этиш методик муаммо сифатида	360
<i>Пўлотова Ю., Исоева Ф.</i> Она тили таълимида прагматик компетенцияни шакллантиришнинг асослари	362
<i>Tilavova M. M.</i> Texnologiya darslarida xorijiy ta'lim tizimidan foydalanish	365
<i>Фармонова Ш.М.</i> Бошланғич синфлар ўқувчиларида касбга бўлган қизиқишни шакллантириш	369
<i>Rahmatov N. H.</i> Boshlang'ich sinflarda asosiy miqdorlarni o'rgatish jarayonida pedagogik texnologiyalarni qo'llash samaradorligi	372
<i>Cho'liyeva G. T.</i> Ohang – nutqiy jarayonning ajralmas birligi	377
<i>Ниязова С.Д.</i> Талабаларда маънавий-ахлоқий тарбиянинг аҳамияти	381
<i>Исматов С.Р., Шкруллаева Ш.Ш.</i> Гуруҳ раҳбарининг тарбиявий ишларни такомиллаштириш усуллари	384
<i>Қўлдошев Р. А.</i> Дунёда чапақайлик муаммоси	390
<i>Ризаева М. Р.</i> Таълимни рақамлаштириш шароитида ўқув материални ўзлаштириш даражалари	394
<i>Пўлотова Ю.</i> Ўқиш дарсларида илмий-оммабоп мақолаларни ўқитишда таълим методларидан фойдаланиш	397